

“በቅሎ አባትህ ማነው ቢሉት ፈረስ አጎቴ ነው አለ”

የኢህአዴግ የሃያ ሶስት ዓመት ጉዞ

“ከአዲስ ጉዳይ መጽሔት የተወሰደ”

ከሙሹ ሰሙ

ለ23 ዓመታት የዘለቀው የኢህአዴግ አብዮታዊ ዲሞክራሲ ስር ከሰደደ ድህነት፣ ከኑሮ ውድነት፣ ከረሃብ፣ ከሰብአዊ-መብት ረገጣ፣ ከእስርና እንግልት በተለይ ደግሞ ከመብታተን ስጋትና አደጋ ሊታደገን እንዳልቻለ የእለት ተእለት ኑሮችን በቂ ምስክር ነው። ከሃያ ሶስት ዓመታት አንጻራዊ የሰላም ጎዞ በኃላ በየክልሉ የሚታዩት ግጭቶች፣ መፈናቀልና መሰደዶች ዛሬም እጅግ አሳሳቢ በሆነ ደረጃ የመብታተን አደጋ እንደጃብብን እያረጋገጡ ነው። እዚህም እዚያ ብልጭ ድርግም የሚሉት ልማቶችም ከኢቲቪና ፊደሎ ዲስኩር አልፈው የኑሮውድነቱን፣ ግሽበቱን፣ ሙስናውን፣ ስራ-አጥነቱንና ስደቱን ማስቀረት አልቻሉም።

ኢህአዴግን በፕሮፓጋንዳ ደረጃ አድገናል ተመንድገናል የሚያስኙት የመሰረተ ልማት ግንባታዎች በአብዛኛው ኢኮኖሚያዊ ፋይዳቸው፣ አዋጭነታቸውና ዘላቂነታቸው ያልተረጋገጠ ነው። ልማቶቹ ያስከተሉት የኑሮ ምስቅልቅል፣ መፈናቀልና ስደት የቱንም ያህል መጠነ ሰፊ ቢሆን፣ ወጭያቸው የሚያስከትለው ግሽበት የቱንም ያህል ቢንር እንደ ታሪካዊ ሃውልት ምስክር ሆነው መኖራቸው ለፕሮፓጋንዳው ስለሚያገለግል ግንባታቸው ቀጥሏል።

ለዚህ በምሳሌ ከሚነሱት ውስጥ ከፍተኛ ወጭ የጠየቀው የቦሌ መንገድ አንዱ ነው። የቦሌ መንገድ ከግንባታው መጠናቀቅ በኃላ የሚጠበቅበት ለኢኮኖሚው የጀርባ አጥንት በመሆን የንግድ ግብይቱን ይበልጥ ማሳለጥና የስራ እድልን ማስፋፋት ነበር። በውጤቱ ግን ተቃራኒውን በመያዝ የባለስልጣኖችን እንቅስቃሴ ከስጋት የጸዳ እንዲሆን ሲባል ተሽከርካሪ አቆሞ ግብይታት የማይካሄድበት የቅንጦት መንገድ ሆኗል። ይህ ታዲያ ልማቱ ለማንና በምን መንስዔ ተካሄደ የሚል ጥያቄ አያስነሳም?

ሌላው የልማቱ መገለጫ የቀላል ባቡር ግንባታው ነው። የትራንስፖርት ችግሩን እንደ ትራም እና ኮሚዩተር ባሉ በዝቅተኛ ዋጋ ሊገነቡ በሚችሉ የተለያዩ አማራጮች መቅረፍ እንደሚቻል ግልጽ ነው። ነገር ግን አቡዳሪ ስለተገኘ ወይም የከተማ ውስጥ ባቡር መገንባት የሰለጠነና ልማታዊ ስለሚያስመስል አሊያም መንገዱ ለጥ ብሎ ስለተገኘና አመቺ መስሎ ስለታየ ያለ እቅድንና በቂ ጥናት ወይም ዝግጅት ከማግኘት በላይ አዲስ አበባን ማለትም ፈረንሳይን፣ ስድስት ኪሎን፣ ለቡን ፣ ዊንጌትን፣ ቀራንዮን ያላማከለ የቀላል ባቡር ሃዲድ ግንባታ እየተካሄደ ነው። ግንባታው ግማሽ አዲስ አበባን አፍርሶ ነዋሪውን ማፈናቀሉ ያስከተለው ውጥንቅጥ፣ ውጠንቅጡ ያስከተለውን ኢኮኖሚያዊ ድቀትና ምስቅልቅል ትተን ይህ ግንባታ ከመጠናቀቁ በፊት ከምርጫ ዘመቻ ባለፈ ምን ዓይነት ኢኮኖሚያዊ ፋይዳ እንደሚያመጣ ለመገመት አዳጋች አይደለም።

ብዙ የተባለለትና የተዘመረለት ልማታዊ ጉዞ በውጤቱ ሲለካ መደምደሚያዊ በጥረታቸው ሃብት ያፈሩና እሴት የፈጠሩ ነባር ባለሃብቶችን ከጫወታ ውጭ አደርጎ ቀላል የማይባሉ አዳዲስ አራጣ አቡዳሪና ግብር የሚያሸሹ ሕገ ወጥ ሀብታሞችን መፍጠሩ ነው። ያለጥረትና ያለ ድካም በተገኘ ጥሪት ላይ የተመሰረተ ሃብታምነት ደግሞ በጥረት ለመክበር፣ እሴት ለመፍጠር የስራ እድልን ለማስፋፋት ፍላጎቱም ሆነ ተነሳሽነቱን እንደሚያስከትል የታወቀ ነው። በጥቅሉ በሕገ-ወጥ መንገድ በተገኘ ሃብት የበለጸገ “ልማታዊ” ባለሃብት ከሕንጻ ግንባታ፣ ከአስረሽ ምቹውና በዘፈቀደ ግብይት በማካሄድ ግሽበትንና የኑሮ ውድነትን ከማባባስ፣ ተሽከርካሪ ከመቀያየር አንዲሁም የውጭ ምንዛሪ ከማሸሽ ያለፈ ሚና ይኖረዋል ተብሎ አይገመትም።

ማንኛውም ኢኮኖሚ ነባሮቹን አጥፍቶ አዳዲስ ሃብታሞችን በመፍጠሩና በርካታ ሕንጻዎች በማስገንባቱ በኢኮኖሚ ተመንድገናል ሊያስብለው አይችልም። ኢኮኖሚያዊ እንቅስቃሴዎች ሃራዊ ፋይዳ የሚኖራቸው በመጀመርያ ስርዓቱ የፈጠራቸው ሃብታሞች ከብሔር፣ ከጾታ፣ ከእድሜ ሰብጥር አኳያ ብዝሃነታቸውን የሚያረጋግጡ ሲሆኑና ሃብቱ የተፈጠረበት መንገድ ወይም ምንጭ ሕጋዊ፣ ከሙስና የጸዳና እሴት ፈጣሪ ሲሆኑ ነው። ልማትም ትርጉም የሚኖረው ልማቱ እራሱን ወደ እድገት ለውጥ የቀረውን ማህረሰብን ኑሮ ለማሻሻል ገቢውን በመጨመርና ግሽበትንና የኑሮ ውድነትን በመከላከል ትርጉም የሚሰጥ ለውጥ ሲያስከትል ብቻ ነው።

ልማትም የሚረጋገጠው እሴት ፈጣሪ ባለሃብቶችን አጥፍቶ አራጣ አቡዳሪ ባለሃብቶችን በማስፈፋት ከሆነ አብዮታዊ ዲሞክራሲ ለስርዓቱ ተጠቃሚዎች ካልሆነ በስተቀር ለቀሪው ሕዝብ አዲስ ነገር ያዞ አልመጣም፤ ከሃያ ዓመት ጎዞ በኃላም ያመጣል ተብሎ አይጠበቅም።

ኢህአዴግ ዛሬም እራሱን እንደ መሲህ ማየቱን መቀጠሉ ልማት በአማራጭ አስተሳሰብ እንዳይመጣ እንቅፋት ሆኗል። እንደ ኢህአዴግ አቋም ከሆነ ልማታዊ አስተሳሰብ የሚሰፍነው ሃገርን የሚገዙ ሰዎች የጻድቃን ስብስቦች ስለሆኑ ወይም መሪዎቻቸው ተአምረኞች ሲሆኑ ብቻ እንደሆነ አስመስሎ ዛሬም ሊሰብከን መፈለጉ የዚህ መገለጫ ነው። እዚህ ላይ ኢህአዴግ ሊረዳው የሚገባው ነገር ቢኖር ማንኛውም መንግስት ከጦርነት ቀጠና ስጋት ሲወጣ ቀዳሚ ፈተናው በጦርነት ምክንያት የተረሱና የተዳፈኑ የልማት አጀንዳዎች እንዲሁም የዴሞክራሲያዊና የሰብአዊ መብት ጥያቄዎች መሆናቸው ስለማይቀር፤ ልማታዊነት አማራጭ የሌለው የመንግስታት ሁሉ ተቀዳሚ አጀንዳው መሆኑ ነው ።

እርግጥ ነው ኢትዮጵያ የነበሯት መሰረተ ልማቶች የሚያወላዱ አልነበሩም። ችግሩም ስር የሰደደና ዘመናት ያስቆጠረ ነው። አዎ፤ ደርግም የጦርነት አንጂ የኢኮኖሚ ወይም የልማት አጀንዳ አልነበረውም። ደርግ በዚህ ምክንያት በጦርነቱም ሆነ በልማቱ ተሸንፏል። ለዚህ ግን ተጠያቂው ከራሱ ከደርግ ውጭ ማንም ሊመጣለት አይችልም። ኢህአዴግ ከጦርነት ወጭ አማራጭ ሃሳብም ሆነ መፍትሔ መሻት ከማይችለው ከደርግ ስርዓት ጋር እራሱን እያወዳደረ ለዝንተ ዓለም በስልጣን ላይ ለመቀጠል የሚያስችለው አመክንዮም ሆነ ጊዜው የረፈደበት መሆኑን መረዳት አለበት። በዚህ ረገድ ውድቀትም መጣ እድገት የኢህአዴግ እጣ ፈንታ ተመሳሳይ ሊሆን አንደሚችል መገመት አያዳግትም።

እንደማጠቃለያ። ሰሞኑን እንደ መልካም ዜና ጀርኦችንን ያለማቆረጥ የሚደልቀው አዲስ መፈክር ተፈጥሯል። “ሩቅ አልማ ሩቅ የምታድር ሃገር ” የሚል። ይህ አዲስ መፈክር እጅግ አስደማሚ መፈክር ነው። ኢህአዴግ እሱ ስለማያውቀውና ገና ስላልገባው አልፎ ተርፎም መቼና እንዴት እንደሚደርስበት ስላልተረዳው ሩቅ ዘመን እየተረከ ራሱን ለዘመናት በስልጣን ላይ በማቆየት እኛን በቀቢጸ ተስፋ ሊመላን ማቀዱን ከዚህ መረዳት ይቻላል።

ስለ ሩቅ ማሰብና ስለሩቅ ማደር ለመነጋገር ኢህአዴግ ጊዜው መሸቶበታል። ኢህአዴግ ቢቀበለውም ባይቀበለውም በከፍተኛ ድህነት ውስጥ ሲዳክሩ ለነበሩት እንደቻይና ኮርያና ማሌዢያ ለመሳሰሉት ሃገራት ሃያ ሶስት ዓመት ከድህነት ወደ መካከለኛ ገቢ ለመሸጋገር እንደጊዜ ከበቂ በላይ ነበር። ከዛ በኋላ የተከተሉት ዓመታት ግን በዓለም የኢኮኖሚ እድገት ሰንጠረዥ ውስጥ ከፍተኛውን ደረጃ ለመቆናጠጥ የሚታገሉበት ነበር።

ትናንት ዛሬ እንደማይሆን ሁሉ ዛሬም ነገን ሊሆን አይችልም። ይህ እንደተጠበቀ ሆኖ ኢህአዴግ ጊዜ የሚባለው ጽንሰ ሃሳብ በኢኮኖሚያችንና በህይወታችን ላይ ያለውን ተጽእኖ አንድም እንደሌለ እንድንቆጥረው ወይም እንድንረሳው መፈለጉ ልማት አለ ወይም አንድ ቀን ይመጣል ለሚለው ግትር ትግትጉ ማስረገጫው ነው። ኢህአዴግ በአንድ ትውልድ ውስጥ አዲሱና ነባሩ ትውልድ ትስስርና ቀጣይነት የሌላቸው ይመስል ዝንተ ዓለሙን አሁን ያለው ትውልድ ዋጋ ከፍሎ ቀጣይ ትውልድ የልማቱ ተጠቃሚ ይሆናል የሚለው ብሂሉም ከዚህ አስተሳሰብ የመነጨና ከነባራዊ እውነታው ጋር የሚጋጭ የመጋጭ ነው።

ዛሬ በበቂ ስርዓተ አመጋገብ ጤናው ተጠብቆ እውቀት ገብይቶ ያላቆየነው ትውልድ ከነባሩ ትውልድ የሚረከበውም ሆነ የሚያስረክበው አንዳችም ነገር የለውም። ዛሬ ላይ ሆነን ነባሩ ትውልድ በቂ ገቢ ፈጥሮ አዲሱን ትውልድ በጤና፣ በእውቀትና በአመጋገብ ስርዓት ካላበለጸገው ስለሩቅ ማደር ማውራ ከንቱ ምኞት ነው። ስለሩቅ ለማለም መጀመርያ ቅርቡ ላይ ማደርና መመልከት ወሳኝ ጉዳይ ነው። ከዚህ መፈክር ተነስቼ አሁን ላይ የተረዳሁት ነገር ቢኖር በሚቀጥሉት አስር ዓመት ውስጥ ቢያንስ በቀን ሦስቴ ለመብላትና በሚቀጥሉት ሃያ ዓመት ውስጥ መካከለኛ ገቢ ወዳለው ማህበረሰብ ለመለወጥ በኢህአዴግ የተገባው ቃል ላልታወቀ ጊዜ መራዘሙን ብቻ ነው።